

Sture Linnérs livsgärning, en okonventionell värdering

Sture kom in i vårt liv våren 1967. Hans son Lennart skulle läsa på Hermods Korrespondensinstitut i Malmö och ta studenten som privatist. Min hustru Margareta var vid den tiden rektorsassistent vid Hermods, och hon fick ansvaret för Lennart (och fadern!). I sin brevväxling med Sture råkade hon nämna den turbulens som det svenska gymnasiet befann sig i. *Panta rei* (allt flyter) skrev hon och citerade Herakleitos med grekiska bokstäver. Detta räckte för Sture. Hans tilltro till Hermods som institution och Margareta som lämplig handledare för hans son blev oomkullrunkelig.

Hösten 1967 började jag trycka min doktorsavhandling som beträdde liknande fält som Stures egen avhandling 24 år tidigare. Mitt intresse var sakprosan i det första århundradet e. Kr. och möjligheten att med dess hjälp belysa arten av grekiska i Nya testamentets språk och grammatik. Sture blev genast intresserad och erbjöd sig i brev från London, där World Health Organisation placerat honom, att läsa korrektur. Postgången mellan London och den svenska namnen Lund var på den tiden förträfflig. Ett korrektur avsänt på söndagkvällen kom oftast i retur redan på fredagen (eller bestod lördagsutbärningen fortfarande hösten 1967?). Sture fick plats med mycket i marginalen. Jag bevarar i minnet med stor vördnad hans noteringar rörande min tyska stil och det vetenskapliga innehållet.

I mitten av 1960-talet började Sture sin, sedan dess aldrig sinande, räkka av publikationer. Den sista av dem, Pindarosboken, kunde gott ha innehållit en bibliografi med både de vetenskapliga och populärvetenskapliga verken. Det är tråkigt att behöva använda adjektivet ”populärvetenskaplig”, men jag finner inte någon annan lämplig karakteristik.

Den första boken som kom till oss var boken om Fredrika Bremer i Grekland. På ett kort med sirlig piktur tackade Sture Margareta för hjälpen med Lennarts studier men undertecknade med ”tillgivne eleven Sture Linnér”. Det var precis som om han skulle ta studenten en andra gång. Jämför Johannesevangeliet kapitel 3 om Nikodemos pånyttfödelse!

Det var för övrigt ett karaktärsdrag hos Sture att när han pratade med någon framställa sig själv som helt okunnig och rudis. Jag tror att han på det viset faktiskt fick veta fler saker av sin interlokutör än om han dundrat på med sin grandezza och djupa lärdom.

Stures kärlek till antiken kan utan tvekan karakteriseras på samma vis som Dante karakteriserar sitt studium av Vergilius: ”det långa studiet och den stora

kärleken”, *il lungo studio e il grande amore*. Jag vet att Sture skulle ha gillat att bli påmind om denna härliga formulering.

Tidigt, redan under åren tillsammans med Dag Hammarskjöld, hade Sture påbörjat arbetet med att översätta och kommentera den atenske historikern Thukydides verk om det peloponnesiska kriget, den grekiska antikens 30-åriga krig. Han brukade säga att han satt i den afrikanska bushen och knåpade med det. Möjligtvis är det sant, möjligen tillhör orden den legendbildning som Sture tidigt lät växa upp kring sig och sitt verk som forskare, industriman, diplomat och *man of letters*.

Thukydidesöversättningen är i alla händelser en milstolpe och ett storverk i Stures produktion. Idag finns det tursamt nog att köpa som pocket. Sture gillade att översätta, mest bysantinska historiker, men också munkhistorierna i *Historia Lausiaca*, som var föremålet för hans doktorsavhandling.

Tidigt upptäckte han emellertid en svensk översättare av antik poesi, både grekisk och latinsk, nämligen Ingvar Björkeson. Sture har förmodligen lyckats övertyga Sveriges antikälskare att Björkeson är vår mest framstående översättare av antik poesi någonsin. Den romerske kärlekspoeten Propertius översatt av Björkeson övertygade Sture om den saken. Björkesons Aeneid överträffar Adlerbeths. Den är i alla händelser begripligare för dagens läsare. Pindaros fyra böcker epinikier plus fragmenten är kulmen på Björkesons märkliga översättargärning, som började med översättningen av Dantes Gudomliga Komedi. Åtminstone menade Sture det och han tröttnade aldrig på att prisa Björkesons översättningar, som ofta inspirerade honom till hans egna böcker.

Så småningom formades hos Sture viljan att skriva en sammanhängande grekisk kultur - och litteraturhistoria. Så tillkom böckerna om Greklands protohistoria, Greklands lysande klassiska epok och den sista i triaden, den om hellenismen, perioden från Alexander till Augustus.

Om den tidiga kejsartiden, perioden från Augustus till kejsar Konstantin, skrev aldrig Sture något. Det var vid denna tid som kristendomen transformerade den gamla grekiska litteraturen och kulturen. Att Sture aldrig skrev något om de första tre efterkristliga århundradena berodde förmodligen på att han ställde sig tvivlande inför kristendomens, i hans ögon, absolutistiska anspråk. Hans älskade grekiska hustru Clios död i Alzheimer talade inte precis för en god och rättvis Gud. Berättelsen om de två lärjungarnas vandring till Emmaus efter korsfästelsen och alla egendomligheter som ägt rum i Jerusalem (skildrade i Lukasevangeliets kapitel 24) kunde Sture dock omfatta med kärlek och respekt, speciellt som han i vers 29 såg formuleringar som likaväl skulle ha kunnat uttalas av en grek idag (vers 29 i svensk översättning: ”Stanna hos oss. Det börjar bli kväll och dagen är snart slut”).

Sture tröttnade aldrig på att skriva och lära sig nya saker. Han praktiskt taget dog med sin från trycket komna Pindarosbok i handen.

På ingen vän till Margareta och mig har den antike grekiske författaren och politikern Solons ord varit mer tillämpliga:

”Jag åldras ständigt lärande mig mycket (nytt)”. I grovtranskription: *gäraskå d' aiei polla didaskomenos*, som en hyllning till detta grekiska språk som Sture älskade så högt, både det antika och det moderna.

Lars Rydbeck

Docent i nytestamentlig filologi vid Lunds universitet